

CUPRINS

INTRODUCERE.....	27
CAPITOLUL 1	29
DOMENIUL DE APLICARE A DREPTULUI MUNCII	29
Subcapitolul 1.1. Munca și rolul ei în viața economică și socială	29
Subcapitolul 1.2. Definiția dreptului muncii, sensul termenului de muncă și motivația acesteia	31
Subcapitolul 1.3. Obiectul dreptului muncii	32
Subcapitolul 1.4. Subiectele dreptului muncii	34
Subcapitolul 1.5. Angajator/patron și angajat/salariat. Clasificări și terminologie	36
Subcapitolul 1.6. Izvoarele dreptului muncii	38
Subcapitolul 1.7. Principiile fundamentale	39
Secțiunea 1.7.1. Principiul libertății muncii.....	39
Secțiunea 1.7.2. Interzicerea muncii forțate. Excepții. Contractul de voluntariat	41
Secțiunea 1.7.3. Egalitatea de tratament. Principiul nediscriminării.....	43
Secțiunea 1.7.4. Protecția socială a salariaților	50
Secțiunea 1.7.5. Libertatea asocierii	51
Secțiunea 1.7.6. Principiul buneii-credințe și consensualitatea în relațiile de muncă	52
Secțiunea 1.7.7. Principiul liberei circulații a cetățenilor români pe piața forței de muncă din Uniunea Europeană și a altor state	53
CAPITOLUL 2	55
CONTRACTUL INDIVIDUAL DE MUNCĂ	55
Subcapitolul 2.1. Încheierea contractului individual de muncă	55
Secțiunea 2.1.1. Elementele definiției și durata contractului individual de muncă.....	55
Secțiunea 2.1.2. Trăsăturile caracteristice ale raportului juridic de muncă	56
Secțiunea 2.1.3. Condiții generale și comune de validitate	59
Subsecțiunea 2.1.3.1. Capacitatea juridică.....	59
2.1.3.1.1. Capacitatea juridică de exercițiu a salariatului	59
2.1.3.1.2. Capacitatea juridică de exercițiu a angajatorului	61
Subsecțiunea 2.1.3.2. Consimțământul părților.....	61
Subsecțiunea 2.1.3.3. Obiectul contractului individual de muncă.....	62
Subsecțiunea 2.1.3.4. Cauza contractului	63
Secțiunea 2.1.4. Condiții specifice de validitate	64

Subsecțiunea 2.1.4.1. Obligativitatea certificatului medical la angajare și în alte situații	64
Subsecțiunea 2.1.4.2. Avizul, autorizarea sau atestarea	67
Subsecțiunea 2.1.4.3. Certificatul de integritate comportamentală	68
Subsecțiunea 2.1.4.4. Condiții de studii	69
Subsecțiunea 2.1.4.5. Vechimea în muncă și în specialitate, ca noutate legislativă în domeniu.....	70
Subsecțiunea 2.1.4.6. Comunicarea locurilor de muncă vacante. Repartizarea în muncă. Codul ocupațiilor din România (COR)	72
Subsecțiunea 2.1.4.7. Informarea prealabilă a salariaților la încheierea și modificarea contractului individual de muncă, inclusiv a celor care urmează să își desfășoare activitatea în străinătate. Sancțiunea neinformării prealabile	74
Subsecțiunea 2.1.4.8. Verificarea prealabilă a aptitudinii profesionale	78
2.1.4.8.1. Modalități de realizare a verificării profesionale	78
2.1.4.8.2. Încadrarea salariaților la instituțiile și autoritățile publice.....	79
2.1.4.8.3. Perioada de probă	80
Subsecțiunea 2.1.4.9. Forma scrisă și înregistrarea contractului individual de muncă.....	84
Subsecțiunea 2.1.4.10. Acte necesare în vederea încheierii contractului individual de muncă.....	85
Subsecțiunea 2.1.4.11. Dosarul personal al salariatului.....	86
Subsecțiunea 2.1.4.12. Registrul general de evidență a salariaților (Revisal)	87
Subsecțiunea 2.1.4.13. Cumulul contractelor individuale de muncă.....	89
Secțiunea 2.1.5. Conținutul contractului individual de muncă.....	90
Subsecțiunea 2.1.5.1. Clauze obligatorii	91
Subsecțiunea 2.1.5.2. Clauzele facultative specifice	91
2.1.5.2.1. Clauza cu privire la formarea profesională	92
2.1.5.2.2. Clauza de neconcurență. Cuantumul indemnizației de neconcurență	94
2.1.5.2.3. Clauza de mobilitate	96
2.1.5.2.4. Clauza de confidențialitate.....	97
Subsecțiunea 2.1.5.3. Clauze interzise în contractul individual de muncă.....	98
Subsecțiunea 2.1.6. Încadrarea în muncă a cetățenilor străini și apatrizilor	100
Subcapitolul 2.2. Executarea contractului individual de muncă.....	102

Secțiunea 2.2.1. Negocierea clauzelor contractului individual de muncă	102
Secțiunea 2.2.2. Interzicerea renunțării la drepturi	104
Secțiunea 2.2.3. Drepturile și obligațiile salariatului	104
Secțiunea 2.2.4. Drepturile și obligațiile angajatorului	106
Secțiunea 2.2.5. Fișa postului	107
Subcapitolul 2.3. Modificarea contractului individual de muncă	109
Secțiunea 2.3.1. Condiții și excepții.....	109
Secțiunea 2.3.2. Modificarea unilaterală a locului muncii.....	110
Subsecțiunea 2.3.2.1. Delegarea	110
2.3.2.1.1. Durata delegării și indemnizația covenită salariatului	111
2.3.2.1.2. Caracteristicile și efectele delegării.....	112
2.3.2.1.3. Încetarea delegării	113
Subsecțiunea 2.3.2.2. Detașarea	113
2.3.2.2.1. Durata și drepturile salariatului detașat.....	114
2.3.2.2.2. Efectele detașării. Garantarea drepturilor salariatului detașat....	115
2.3.2.2.3. Încetarea detașării	115
Subsecțiunea 2.3.2.3. Forța majoră	116
Subsecțiunea 2.3.2.4. Sancțiunea disciplinară.....	116
Subsecțiunea 2.3.2.5. Măsura de protecție a salariatului	116
Secțiunea 2.3.3. Impreviziunea.....	118
Secțiunea 2.3.4. Transferul.....	118
Subcapitolul 2.4. Suspendarea contractului individual de muncă	120
Secțiunea 2.4.1. Modalități. Efectele suspendării	120
Secțiunea 2.4.2. Suspendarea de drept a contractului individual de muncă. Cazuri	121
Subsecțiunea 2.4.2.1. Concediul și indemnizația de maternitate	122
Subsecțiunea 2.4.2.2. Exercițarea unei funcții în cadrul unei autorități executive, legislative și judecătorești	122
Subsecțiunea 2.4.2.3. Îndeplinirea unei funcții de conducere salarizate în sindicat.....	123
Secțiunea 2.4.3. Suspendarea contractului individual de muncă din inițiativa salariatului. Cazuri.....	124
Secțiunea 2.4.4. Suspendarea contractului individual de muncă din inițiativa angajatorului. Cazuri.....	125
Subsecțiunea 2.4.4.1. Durata cercetării disciplinare.	126
Subsecțiunea 2.4.4.2. Trimiterea în judecată.....	126
Subsecțiunea 2.4.4.3. Măsuri preventive.....	127
Subsecțiunea 2.4.4.4. Suspendarea contractelor în caz de stare de asediu sau stare de urgență.....	127
Secțiunea 2.4.5. Reducerea temporară și/sau întreruperea activității	128
Secțiunea 2.4.6. Suspendarea contractului individual de muncă prin acordul părților	128
Subcapitolul 2.5. Încetarea contractului individual de muncă	129

Secțiunea 2.5.1. Legalitatea încetării contractului individual de muncă.	
Cazuri de încetare a contractului individual de muncă.....	129
Secțiunea 2.5.2. Încetarea de drept a contractului individual de muncă.....	129
Subsecțiunea 2.5.2.1. Caracterizare generală	129
Subsecțiunea 2.5.2.2. Enumerarea cazurilor și situațiilor prevăzute în Codul muncii	130
2.5.2.2.1. Încetarea contractului individual de muncă la data decesului salariatului sau al angajatorului persoană fizică, precum și în cazul dizolvării angajatorului persoană juridică, de la data la care angajatorul persoană juridică și-a încetat existența conform legii	131
2.5.2.2.2. Încetarea contractului individual de muncă la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de declarare a morții sau a punerii sub interdicție a salariatului sau a angajatorului persoană fizică	131
2.5.2.2.3. Încetarea contractului individual de muncă la data îndeplinirii cumulative a condițiilor de vârstă standard și a stagiului minim de cotizare pentru pensionare sau, cu caracter excepțional, pentru salariata care optează în scris pentru continuarea executării contractului individual de muncă, în termen de 30 de zile calendaristice anterior împlinirii condițiilor de vârstă standard și a stagiului minim de cotizare pentru pensionare, la vârsta de 65 de ani; la data comunicării deciziei de pensie în cazul pensiei de invaliditate de gradul III, pensiei anticipate parțiale, pensiei anticipate, pensiei pentru limită de vârstă cu reducerea vârstei standard de pensionare; la data comunicării deciziei medicale asupra capacității de muncă în cazul invalidității de gradul I sau II.....	132

2.5.2.2.4.	Încetarea contractului individual de muncă ca urmare a constatării nulității absolute a contractului individual de muncă, de la data la care nulitatea a fost constatată prin acordul părților sau prin hotărâre judecătorească definitivă	133
2.5.2.2.5.	Încetarea contractului individual de muncă ca urmare a admiterii cererii de reintegrare în funcția ocupată de salariat a unei persoane concediate nelegal sau pentru motive neîntemeiate, de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de reintegrare.....	133
2.5.2.2.6.	Încetarea contractului individual de muncă ca urmare a condamnării la executarea unei pedepse privative de libertate, de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești.....	134
2.5.2.2.7.	Încetarea contractului individual de muncă de la data retragerii de către autoritățile sau organismele competente a avizelor, autorizațiilor ori atestărilor necesare pentru exercitarea profesiei	134
2.5.2.2.8.	Încetarea contractului individual de muncă ca urmare a interzicerii exercitării unei profesii sau a unei funcții, ca măsură de siguranță ori pedeapsă complementară, de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești prin care s-a dispus interdicția.....	135
2.5.2.2.9.	Încetarea contractului individual de muncă la data expirării termenului contractului individual de muncă încheiat pe durată determinată	135

2.5.2.2.10. Înțetarea contractului individual de muncă la retragerea acordului părinților sau al reprezentanților legali, în cazul salariaților cu vârsta cuprinsă între 15 și 16 ani	135
Subsecțiunea 2.5.2.3. Constatarea cazului de încetare a contractului individual de muncă	136
Subsecțiunea 2.5.2.4. Nulitatea contractului individual de muncă.....	136
Secțiunea 2.5.3. Înțetarea contractului individual de muncă cu acordul părților	137
Secțiunea 2.5.4. Concedierea	138
Subsecțiunea 2.5.4.1. Concedierea. Scurt istoric și reglementare.....	138
Subsecțiunea 2.5.4.2. Noțiune și motivele concedierii	140
Subsecțiunea 2.5.4.3. Interdicții permanente și temporare privind concedierea.....	141
2.5.4.3.1. Interdicții permanente privind concedierea	141
2.5.4.3.2. Interdicții temporare privind concedierea	142
Subsecțiunea 2.5.4.4. Legalitatea concedierii.....	145
Secțiunea 2.5.5. Concedierea pentru motive care țin de persoana salariatului.....	145
Subsecțiunea 2.5.5.1. Cazuri. Enumerare	145
Subsecțiunea 2.5.5.2. Emiterea deciziei de concediere.....	146
Subsecțiunea 2.5.5.3. Procedura concedierii	147
2.5.5.3.1. Procedura concedierii disciplinare.....	147
2.5.5.3.2. Procedura concedierii în cazul arestării preventive sau arestării la domiciliu a salariatului pentru o perioadă mai mare de 30 de zile	149
2.5.5.3.3. Procedura concedierii în cazul inaptitudinii fizice și/sau psihice a salariatului pentru motive medicale.....	150
2.5.5.3.4. Procedura concedierii salariatului pentru necorespondere profesională	151
Subsecțiunea 2.5.5.4. Oferirea unui loc de muncă vacant	154
Secțiunea 2.5.6. Concedierea pentru motive care nu țin de persoana salariatului. Tipuri de concediere. Protecția salariaților concediați.....	155

Secțiunea 2.5.7. Concedierea colectivă. Informarea, consultarea și procedura concedierilor colective	158
Subsecțiunea 2.5.7.1. Condițiile cumulative ale concedierii colective	158
Subsecțiunea 2.5.7.2. Informarea și consultarea salariaților în vederea evitării concedierii sau diminuării numărului de salariați	159
Subsecțiunea 2.5.7.3. Notificarea către Inspectoratul Teritorial de Muncă (I.T.M.) și Agenția Județeană de Ocuparea Forței de Muncă (A.J.O.F.M.)	160
Subsecțiunea 2.5.7.4. Amânarea emiterii deciziei de concediere	161
Subsecțiunea 2.5.7.5. Dreptul salariaților de a fi reîncadrați	161
Secțiunea 2.5.8. Dreptul la preaviz în cazul concedierii.....	162
Subsecțiunea 2.5.8.1. Preavizarea salariatului în cazul concedierii.....	162
Subsecțiunea 2.5.8.2. Cuprinsul deciziei de concediere	163
Subsecțiunea 2.5.8.3. Comunicarea deciziei de concediere	165
Secțiunea 2.5.9. Controlul și sancționarea concedierilor nelegale.....	167
Subsecțiunea 2.5.9.1. Nulitatea deciziei de concediere. Interdicția motivării ulterioare	167
Subsecțiunea 2.5.9.2. Anularea deciziei de concediere. Efecte	167
Secțiunea 2.5.10. Încetarea contractului individual de muncă din inițiativa salariatului - demisia	167
Subsecțiunea 2.5.10.1. Etimologie, noțiune și reglementare	167
Subsecțiunea 2.5.10.2. Condițiile legale de fond și de formă pentru validitatea demisiei.....	169
2.5.10.2.1. Forma scrisă.....	169
2.5.10.2.2. Înștiințarea angajatorului în vederea înregistrării demisiei	169
2.5.10.2.3. Demisia este irevocabilă	169
2.5.10.2.4. Salariatul are dreptul de a nu motiva demisia	170
2.5.10.2.5. Demisia nu trebuie aprobată de angajator	170
2.5.10.2.6. Demisia trebuie preavizată	170
Subsecțiunea 2.5.10.3. Renunțarea totală sau parțială a angajatorului la termenul de preaviz	171
Subsecțiunea 2.5.10.4. Demisia fără preaviz	171
Subsecțiunea 2.5.10.5. Efectele demisiei.....	171
Subsecțiunea 2.5.10.6. Consecințele negative ale demisiei	172
Subcapitolul 2.6. Contractul individual de muncă pe durată determinată	172
Secțiunea 2.6.1. Încheiere și prelungire	172
Secțiunea 2.6.2. Cazuri și situații în care se pot încheia contracte pe durată determinată	174
Secțiunea 2.6.3. Durata maximă a contractului	174

Secțiunea 2.6.4. Perioada de probă	175
Secțiunea 2.6.5. Obligațiile angajatorului privind accesul la locurile de muncă vacante.....	175
Secțiunea 2.6.6. Egalitatea de drepturi și de tratament	175
Subcapitolul 2.7. Munca prin agent de muncă temporară	176
Secțiunea 2.7.1. Reglementare legală națională și europeană	176
Secțiunea 2.7.2. Noțiuni și definiții.....	176
Secțiunea 2.7.3. Misiunea salariatului temporar și durata misiunii	177
Secțiunea 2.7.4. Contractele și părțile implicate în munca prin agent de muncă temporară.....	177
Subcapitolul 2.8. Contractul individual de muncă cu timp parțial.....	179
Secțiunea 2.8.1. Noțiune. Consacrare legală	179
Secțiunea 2.8.2. Condițiile încadrării salariaților cu fracțiune de normă.....	180
Secțiunea 2.8.3. Clauze speciale obligatorii	180
Secțiunea 2.8.4. Drepturile salariatului încadrat cu timp de muncă parțial	181
Secțiunea 2.8.5. Trecerea salariaților la un loc de muncă cu normă întreagă	181
Subcapitolul 2.9. Munca la domiciliu	182
Secțiunea 2.9.1. Salariații cu munca la domiciliu	182
Secțiunea 2.9.2. Forma și conținutul contractului de muncă la domiciliu	182
Secțiunea 2.9.3. Drepturi și condiții specifice	182
Subcapitolul 2.10. Zilierii	183
CAPITOLUL 3	191
TIMPUL DE MUNCĂ ȘI TIMPUL DE ODIHNĂ	191
Subcapitolul 3.1. Timpul de muncă.....	191
Secțiunea 3.1.1. Noțiune și importanță.....	191
Secțiunea 3.1.2. Durata timpului de muncă	192
Subsecțiunea 3.1.2.1. Durata normală legală a timpului de muncă și repartizarea timpului de muncă.....	193
Subsecțiunea 3.1.2.2. Durata maximă legală a timpului de muncă. Stabilire.....	193
Subsecțiunea 3.1.2.3. Stabilirea timpului de muncă în situații speciale.....	194
Subsecțiunea 3.1.2.4. Programul de lucru inegal și comunicarea acestuia	194
Subsecțiunea 3.1.2.5. Programe individualizate de muncă	194
Subsecțiunea 3.1.2.6. Durata redusă a timpului de muncă sau timpul de muncă sub durata normală, reglementate prin Codul muncii și legile speciale. Excepții.....	195
Secțiunea 3.1.3. Munca suplimentară.....	201
Subsecțiunea 3.1.3.1. Noțiune. Efectuarea muncii suplimentare	201
Subsecțiunea 3.1.3.2. Limitarea efectuării muncii suplimentare.....	202
Subsecțiunea 3.1.3.3. Compensarea orelor suplimentare cu timp liber corespunzător	202

Subsecțiunea 3.1.3.4. Sporul pentru munca suplimentară. Compensarea în bani a orelor suplimentare	202
Subsecțiunea 3.1.3.5. Plata orelor suplimentare	203
Subsecțiunea 3.1.3.6. Proba orelor suplimentare	204
Secțiunea 3.1.4. Munca de noapte.....	204
Subsecțiunea 3.1.4.1. Noțiune. Durată. Excepție	204
Subsecțiunea 3.1.4.2. Beneficiile salariaților de noapte	206
Subsecțiunea 3.1.4.3. Examinarea medicală a salariaților de noapte	206
Subsecțiunea 3.1.4.4. Interdicții privind prestarea muncii de noapte	206
Secțiunea 3.1.5. Norma de muncă.....	207
Subsecțiunea 3.1.5.1. Noțiune. Stabilire. Tipuri.....	207
Subsecțiunea 3.1.5.2. Aplicabilitatea și elaborarea normelor de muncă.....	207
Subcapitolul 3.2. Repausuri periodice	208
Secțiunea 3.2.1. Noțiune și reglementare	208
Secțiunea 3.2.2. Pauza de masă și repausul zilnic	209
Subsecțiunea 3.2.2.1. Pauza de masă	209
Subsecțiunea 3.2.2.2. Repausul zilnic. Acordare și excepție	210
Subsecțiunea 3.2.2.3. Munca în schimburi.....	211
Subsecțiunea 3.2.2.4. Pauza de alăptare sau de alimentare artificială a copilului	211
Secțiunea 3.2.3. Repausul săptămânal	212
Subsecțiunea 3.2.3.1. Noțiune. Acordare. Excepții	212
Subsecțiunea 3.2.3.2. Pauze și perioade de odihnă pentru conducătorii auto	213
Subsecțiunea 3.2.3.3. Suspendarea repausului săptămânal	214
Secțiunea 3.2.4. Sărbătorile legale.....	215
Subsecțiunea 3.2.4.1. Acordarea zilelor de sărbătoare legală	215
Subsecțiunea 3.2.4.2. Zile de sărbători oficiale naționale lucrătoare	218
Subsecțiunea 3.2.4.3. Acordarea zilelor libere în unitățile sanitare și de alimentație publică	219
Subsecțiunea 3.2.4.4. Acordarea zilelor libere în unitățile cu foc continuu	219
Subsecțiunea 3.2.4.5. Beneficiile muncii prestate în zile de sărbătoare legală	220
Subsecțiunea 3.2.4.6. Acordarea altor zile libere	220
Subcapitolul 3.3. Concediile	220
Secțiunea 3.3.1. Concediul de odihnă	222
Subsecțiunea 3.3.1.1. Noțiune și dreptul la concediul de odihnă anual	222
Subsecțiunea 3.3.1.2. Durata și acordarea concediului de odihnă	223
Subsecțiunea 3.3.1.3. Efectuarea și compensarea în bani a concediului de odihnă	226

Subsecțiunea 3.3.1.4. Programarea individuală și colectivă a concediului de odihnă	226
Subsecțiunea 3.3.1.5. Efectuarea efectivă a concediului de odihnă	227
Subsecțiunea 3.3.1.6. Indemnizația concediului de odihnă	227
Subsecțiunea 3.3.1.7. Întreruperea concediului de odihnă	228
Secțiunea 3.3.2. Alte concedii ale salariaților	229
Subsecțiunea 3.3.2.1. Concediul de odihnă suplimentar	229
Subsecțiunea 3.3.2.2. Concediul plătit pentru evenimente familiale deosebite	232
Subsecțiunea 3.3.2.3. Concediul fără plată	232
Secțiunea 3.3.3. Timp liber acordat în baza unor legi speciale.....	234
Subsecțiunea 3.3.3.1. Ziua/Zilele lucrătoare liberă/libere pe an pentru îngrijirea sănătății copilului ...	234
Subsecțiunea 3.3.3.2. Ziua donatorului de sânge	236
Subsecțiunea 3.3.3.3. Învoirea sau ziua liberă plătită	236
Subsecțiunea 3.3.3.4. Zile libere plătite în cazul unor evenimente familiale deosebite	238
Subsecțiunea 3.3.3.5. Absența de la locul de muncă în situații neprevăzute, ca noutate legislativă	238
Subsecțiunea 3.3.3.6. Dispensa pentru consultații prenatale.....	239
CAPITOLUL 4	241
SALARIZAREA	241
Subcapitolul 4.1. Salariul, corolarul dreptului la muncă.....	241
Secțiunea 4.1.1. Etimologie și noțiune	241
Secțiunea 4.1.2. Dreptul la salariu	242
Secțiunea 4.1.3. Elementele salariului	243
Subsecțiunea 4.1.3.1. Salariul de bază.....	243
Subsecțiunea 4.1.3.2. Indemnizațiile	243
Subsecțiunea 4.1.3.3. Sporul la salariul de bază	243
Subsecțiunea 4.1.3.4. Alte adaosuri la salariu	244
4.1.3.4.1. Bilete de valoare. Reglementare și categorii	244
4.1.3.4.2. Participarea salariaților la repartizarea profitului la societățile naționale, companiile naționale și societățile comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, precum și la regiile autonome	246
4.1.3.4.3. Contravaloarea abonamentelor pentru practicarea sportului, ca noutate legislativă	246
Secțiunea 4.1.4. Plata prioritară a salariilor	247
Secțiunea 4.1.5. Stabilirea salariului.....	247
Secțiunea 4.1.6. Confidențialitatea salariului. Excepții.....	248
Secțiunea 4.1.7. Salariul nominal și salariul real	248
Secțiunea 4.1.8. Principiile salarizării.....	248

Subcapitolul 4.2. Salariul de bază minim brut pe țară	250
Secțiunea 4.2.1. Noțiuni și reglementare legală	250
Secțiunea 4.2.2. Beneficii în natură acordate salariatului	253
Secțiunea 4.2.3. Munca subdeclarată, ca noutate legislativă	253
Subcapitolul 4.3. Plata salariului.....	254
Secțiunea 4.3.1. Data și modalitățile de plată.....	254
Secțiunea 4.3.2. Persoanele beneficiare ale salariului	255
Secțiunea 4.3.3. Dovada plății salariului	255
Secțiunea 4.3.4. Reținerile din salariu. Condiții.....	256
Secțiunea 4.3.5. Interdicția renunțării la drepturile salariale	257
Secțiunea 4.3.6. Prescripția acțiunii pentru recuperarea drepturilor salariale.....	258
Subcapitolul 4.4. Fondul de garantare pentru plata creanțelor salariale	258
Subcapitolul 4.5. Protecția drepturilor salariaților în cazul transferului întreprinderii, al unității sau al unor părți ale acesteia	260
CAPITOLUL 5	261
SĂNĂTATEA ȘI SECURITATEA ÎN MUNCĂ	261
Subcapitolul 5.1. Reguli generale.....	261
Secțiunea 5.1.1. Noțiuni și etimologie	261
Secțiunea 5.1.2. Reglementări legale	262
Subsecțiunea 5.1.2.1. Reglementări în Constituția României și Codul muncii	262
Subsecțiunea 5.1.2.2. Reglementări cu titlu special	263
Secțiunea 5.1.3. Principii, reguli și măsuri generale.....	264
Secțiunea 5.1.4. Organizarea activității de sănătate și securitate în muncă. Asigurarea și instruirea salariaților în domeniu	265
Secțiunea 5.1.5. Controlul și garantarea securității și sănătății în muncă	266
Secțiunea 5.1.6. Obligațiile angajatorilor prevăzute de Legea nr. 319/2006 privind securitatea și sănătatea în muncă.....	266
Secțiunea 5.1.7. Obligațiile angajaților conform Legii nr. 319/2006 privind securitatea și sănătatea în muncă.....	267
Subcapitolul 5.2. Comitetul de securitate și sănătate în muncă.....	267
Secțiunea 5.2.1. Constituire, competențe, organizare și atribuții. Reglementări prevăzute în Codul muncii.....	267
Secțiunea 5.2.2. Componentă, atribuții specifice și funcționare comitet. Reglementări legale speciale	268
Subcapitolul 5.3. Protecția salariaților prin servicii medicale.....	269
Secțiunea 5.3.1. Asigurarea și organizarea serviciului medical de medicină a muncii	269
Secțiunea 5.3.2. Statutul medicului de medicină a muncii. Programe pentru îmbunătățirea mediului de muncă.....	270
Secțiunea 5.3.3. Autorități competente și instituții cu atribuții în domeniu	271
Subsecțiunea 5.3.3.1. Ministerul Muncii și Justiției Sociale	271
Subsecțiunea 5.3.3.2. Ministerul Sănătății Publice	271
Subsecțiunea 5.3.3.3. Inspekția Muncii	271
Subsecțiunea 5.3.3.4. Asiguratorul	271

Subsecțiunea 5.3.3.5. Institutul Național de Cercetare- Dezvoltare pentru Protecția Muncii	271
Subsecțiunea 5.3.3.6. Ministerul Apărării Naționale	271
Subsecțiunea 5.3.3.7. Instituții medicale la nivel județean implicate în desfășurarea activității de medicina muncii.....	271
Subcapitolul 5.4. Accidentele de muncă și bolile profesionale.....	271
Secțiunea 5.4.1. Noțiunile de accidente de muncă și boli profesionale.....	271
Subsecțiunea 5.4.1.1. Accidentul suferit de persoane aflate în vizită în întreprindere și/sau unitate, cu permisiunea angajatorului.....	272
Subsecțiunea 5.4.1.2. Accidentul suferit de persoanele care îndeplinesc sarcini de stat sau de interes public.....	272
Subsecțiunea 5.4.1.3. Accidentul survenit în cadrul activităților cultural sportive	272
Subsecțiunea 5.4.1.4. Accidentul suferit de orice persoană.....	272
Subsecțiunea 5.4.1.5. Accidentul suferit de orice persoană.....	272
Subsecțiunea 5.4.1.6. Accidentul cauzat de activități care nu au legătură cu procesul muncii	272
Subsecțiunea 5.4.1.7. Accidentul de traseu	272
Subsecțiunea 5.4.1.8. Accidentul suferit în timpul deplasării	272
Subsecțiunea 5.4.1.9. Accidentul suferit în timpul deplasării	272
Subsecțiunea 5.4.1.10. Accidentul suferit înainte sau după încetarea lucrului.....	273
Subsecțiunea 5.4.1.11. Accidentul suferit în timpul pauzelor regulamentare	273
Subsecțiunea 5.4.1.12. Accidentul suferit de lucrători ai angajatorilor români sau de persoane fizice române, delegați	273
Subsecțiunea 5.4.1.13. Accidentul suferit de personalul român care efectuează lucrări și servicii pe teritoriul altor țări	273
Subsecțiunea 5.4.1.14. Accidentul suferit de cei care urmează cursuri de calificare	273
Subsecțiunea 5.4.1.15. Accidentul determinat de fenomene sau calamități naturale	273
Subsecțiunea 5.4.1.16. Dispariția unei persoane	273
Subsecțiunea 5.4.1.17. Accidentul suferit de o persoană aflată în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu	273
Secțiunea 5.4.2. Clasificarea accidentelor în raport cu urmările produse și numărul persoanelor accidentate.....	274
Secțiunea 5.4.3. Definițiile legale a unor noțiuni în lumina Legii nr. 319/2006.....	274
Subsecțiunea 5.4.3.1. Eveniment.....	274
Subsecțiunea 5.4.3.2. Boală profesională	274
Subsecțiunea 5.4.3.3. Incident periculos	274
Subsecțiunea 5.4.3.4. Accident ușor	275
Subsecțiunea 5.4.3.5. Boală legată de profesiune	275

Secțiunea 5.4.4. Bolile profesionale	275
Secțiunea 5.4.5. Procedura comunicării, înregistrării și raportării evenimentelor	276
Secțiunea 5.4.6. Evidența evenimentelor.....	278
Subcapitolul 5.5. Concediul și indemnizația de risc maternal	278
CAPITOLUL 6	281
FORMAREA PROFESIONALĂ.....	281
Subcapitolul 6.1. Noțiune și obiective.....	281
Subcapitolul 6.2. Tipuri și forme de realizare a formării profesionale	283
Subcapitolul 6.3. Obligatoritatea angajatorului de a asigura formarea profesională a salariatului și de a elabora planul de formare profesională.....	286
Secțiunea 6.3.1. Concediile pentru formarea profesională. Acordare și durată	287
Subsecțiunea 6.3.1.1. Dreptul la concediul pentru formare profesională.....	287
Subsecțiunea 6.3.1.2. Concediul fără plată pentru formare profesională. Acordare și durată.	288
Subsecțiunea 6.3.1.3. Concediul plătit pentru formare profesională. Acordare și durată.	288
Subcapitolul 6.4. Efectuarea formării profesionale. Cheltuielile și beneficiile legate de formarea profesională.....	289
Subcapitolul 6.5. Obligațiile ulterioare ale salariatului.....	290
Subcapitolul 6.6. Formarea profesională la inițiativa salariaților	292
Subcapitolul 6.7. Formarea profesională pentru proprii angajați - ca măsură de prevenire a șomajului.....	293
Subcapitolul 6.8. Contractele speciale de formare profesională organizată de angajator	294
Secțiunea 6.8.1. Contractele speciale de formare profesională. Rolul și locul formatorului.....	294
Secțiunea 6.8.2. Contractul de calificare profesională și atestarea activităților de calificare profesională	295
Secțiunea 6.8.3. Contractul de adaptare profesională. Încheiere și durată.....	295
Subcapitolul 6.9. Contractul de ucenicie la locul de muncă.....	296
Secțiunea 6.9.1. Reglementare. Noțiune. Obiective.....	296
Secțiunea 6.9.2. Părțile contractului de ucenicie	297
Secțiunea 6.9.3. Coordonatorul de ucenicie.....	299
Secțiunea 6.9.4. Forma, conținutul și durata contractului de ucenicie.....	300
Secțiunea 6.9.5. Statutul ucenicului	303
Secțiunea 6.9.6. Organizarea uceniciei la locul de muncă	304
Secțiunea 6.9.7. Susținerea financiară a uceniciei la locul de muncă.....	304
Secțiunea 6.9.8. Controlul aplicat dispozițiilor legii privind ucenicia la locul de muncă.....	306
CAPITOLUL 7	307
DIALOGUL SOCIAL	307
Subcapitolul 7.1. Noțiune, obiective și modalitățile dialogului social prin care se asigură climatul de stabilitate și pace socială	307

Subcapitolul 7.2. Organismele dialogului social din România	309
Secțiunea 7.2.1. Consiliul Economic și Social	309
Secțiunea 7.2.2. Consiliul Național Tripartit pentru Dialog Social	311
Secțiunea 7.2.3. Comisiile de dialog social/organisme consultative	312
Secțiunea 7.2.4. Alte organisme tripartite/organisme de cogestiune	313
Subcapitolul 7.3. Sindicatele	313
Secțiunea 7.3.1. Etimologie, noțiune și reglementare legală	313
Secțiunea 7.3.2. Principiile	315
Subsecțiunea 7.3.2.1. Principiul libertății sindicale	315
Subsecțiunea 7.3.2.2. Pluralismul sindical	316
Subsecțiunea 7.3.2.3. Principiul independenței sindicale	316
Secțiunea 7.3.3. Categoriile de persoane care se pot organiza în sindicate	316
Secțiunea 7.3.4. Categoriile de persoane care nu se pot sindicaliza	317
Secțiunea 7.3.5. Constituirea, organizarea și funcționarea sindicatelor	317
Secțiunea 7.3.6. Dobândirea personalității juridice a sindicatului	318
Secțiunea 7.3.7. Conducerea organizațiilor sindicale	320
Secțiunea 7.3.8. Atribuțiile organizațiilor sindicale	321
Secțiunea 7.3.9. Forme de asociere a organizațiilor sindicale	322
Secțiunea 7.3.10. Reprezentativitatea organizațiilor sindicale	323
Secțiunea 7.3.11. Răspunderea penală în activitatea sindicală	326
Subcapitolul 7.4. Reprezentanții salariaților	326
Secțiunea 7.4.1. Alegerea, numărul și durata mandatelor reprezentanților angajaților/lucrătorilor	326
Secțiunea 7.4.2. Atribuțiile principale ale reprezentanților angajaților/lucrătorilor	328
Secțiunea 7.4.3. Organizarea și timpul alocat activității reprezentanților angajaților/lucrătorilor	328
Secțiunea 7.4.4. Protecția reprezentanților angajaților/lucrătorilor	329
Subcapitolul 7.5. Patronatele	329
Secțiunea 7.5.1. Etimologie. Noțiune. Angajator sau patron?	329
Secțiunea 7.5.2. Constituirea și organizarea organizațiilor patronale	331
Secțiunea 7.5.3. Dobândirea personalității juridice de către organizațiile patronale	332
Secțiunea 7.5.4. Drepturile și obligațiile organizațiilor patronale	333
Secțiunea 7.5.5. Reprezentativitatea organizațiilor patronale	334
CAPITOLUL 8	337
CONTRACTUL COLECTIV DE MUNCĂ	337
Subcapitolul 8.1. Noțiune, terminologie și scop	337
Subcapitolul 8.2. Drepturi la negocieri colective	338
Subcapitolul 8.3. Negocierea sau încheierea contractului colectiv de muncă este obligatorie? Dovada îndeplinirii obligației de negociere	338
Subcapitolul 8.4. Egalitatea părților la negocierea clauzelor contractului colectiv de muncă	340
Subcapitolul 8.5. Durata și declanșarea negocierilor	340
Subcapitolul 8.6. Conținutul clauzelor contractului colectiv de muncă	342
Subcapitolul 8.7. Efectele contractelor colective de muncă	343
Subcapitolul 8.8. Părțile și reprezentarea acestora la negocierea colectivă	344
Subcapitolul 8.9. Negocierea colectivă în sistemul bugetar	346

Subcapitolul 8.10. Încheierea contractelor colective de muncă	347
Subcapitolul 8.11. Înregistrarea contractului. Impedimente la înregistrare. Contestarea refuzului înregistrării	348
Subcapitolul 8.12. Executarea, modificarea, suspendarea și încetarea contractului colectiv de muncă	350
Subcapitolul 8.13. Acordurile, convențiile, înțelegerile colective	351
CAPITOLUL 9	353
CONFLICTELE DE MUNCĂ.....	353
Subcapitolul 9.1. Scurt istoric. Noțiune	353
Subcapitolul 9.2. Părțile și nivelurile la care pot avea loc conflicte colective de muncă	354
Subcapitolul 9.3. Situațiile în care pot fi declanșate conflictele colective de muncă	356
Subcapitolul 9.4. Concilierea conflictelor colective de muncă	357
Subcapitolul 9.5. Medierea și arbitrajul	359
Subcapitolul 9.6. Greva	360
Secțiunea 9.6.1. Etimologie. Scurt istoric.....	360
Secțiunea 9.6.2. Greva. Noțiune. Caracteristici	361
Secțiunea 9.6.3. Dreptul la grevă.....	362
Secțiunea 9.6.4. Participarea la grevă. Condiții prealabile de declanșare a grevei. Decizia de declanșare a grevei	363
Secțiunea 9.6.5. Tipuri de grevă	364
Subsecțiunea 9.6.5.1. Greva propriu-zisă.....	365
Subsecțiunea 9.6.5.2. Greva de avertisment	365
Subsecțiunea 9.6.5.3. Greva de solidaritate.....	366
Secțiunea 9.6.6. Greva împotriva politicii sociale și economice a Guvernului , ca noutate legislativă	366
Secțiunea 9.6.7. Clasificarea grevelor	368
Secțiunea 9.6.8. Limitarea dreptului la grevă	370
Secțiunea 9.6.9. Greva în anumite sectoare de activitate, în unitățile cu foc continuu și în cazul funcționarilor publici.....	371
Secțiunea 9.6.10. Desfășurarea grevei	372
Secțiunea 9.6.11. Încetarea grevei. Forme de încetare. Situații de declarare a grevei considerate ca fiind ilegale.....	372
Subcapitolul 9.7. Răspunderea juridică pentru nerespectarea dispozițiilor legale privind greva	374
Secțiunea 9.7.1. Răspunderea disciplinară.....	374
Secțiunea 9.7.2. Răspunderea patrimonială	375
Secțiunea 9.7.3. Răspunderea contravențională	375
Secțiunea 9.7.4. Răspunderea penală	376
CAPITOLUL 10	377
INSPECȚIA MUNCII	377
Subcapitolul 10.1. Noțiune și reglementare	377
Subcapitolul 10.2. Organizarea Inspecției Muncii	378
Subcapitolul 10.3. Conducerea și atribuțiile pe niveluri ierarhice a Inspecției Muncii	378
Secțiunea 10.3.1. Conducerea la nivel central.....	378
Secțiunea 10.3.2. Conducerea la nivel teritorial.....	380

Subcapitolul 10.4. Desfășurarea activității de control	381
Subcapitolul 10.5. Constatarea și sancționarea contravențiilor	381
Subcapitolul 10.6. Contestarea actelor inspectorului de muncă	383
CAPITOLUL 11	385
RĂSPUNDEREA JURIDICĂ.....	385
Subcapitolul 11.1. Regulamentul intern.....	387
Secțiunea 11.1.1. Considerații generale	387
Secțiunea 11.1.2. Întocmirea regulamentului intern.....	388
Secțiunea 11.1.3. Cuprinsul regulamentului intern. Efecte.....	389
Secțiunea 11.1.4. Aducerea la cunoștință, modificarea, contestarea și controlul legalității regulamentului intern	390
Secțiunea 11.1.5. Termenul de întocmire și durata regulamentului intern	391
Subcapitolul 11.2. Răspunderea disciplinară	392
Secțiunea 11.2.1. Considerații generale	392
Secțiunea 11.2.2. Noțiunea de abatere disciplinară.....	393
Secțiunea 11.2.3. Sancțiunile disciplinare. Aplicare. Radieră	394
Secțiunea 11.2.4. Interdicția amenzilor disciplinare. Unicitatea sancțiunii	395
Secțiunea 11.2.5. Individualizarea sancțiunii disciplinare. Criterii	396
Secțiunea 11.2.6. Procedura cercetării disciplinare prealabile.....	396
Secțiunea 11.2.7. Aplicarea și cuprinsul deciziei de sancționare	397
Secțiunea 11.2.8. Comunicarea deciziei de sancționare.....	397
Secțiunea 11.2.9. Contestarea deciziei de sancționare	398
Subcapitolul 11.3. Răspunderea patrimonială.....	399
Secțiunea 11.3.1. Considerații generale	399
Secțiunea 11.3.2. Răspunderea civilă a angajatorului. Dreptul de regres	400
Secțiunea 11.3.3. Răspunderea civilă a salariaților	400
Subsecțiunea 11.3.3.1. Regulile răspunderii patrimoniale a salariaților.....	400
Subsecțiunea 11.3.3.2. Pagubele produse de mai mulți salariați. Divizibilitatea răspunderii.....	401
Secțiunea 11.3.4. Restituirea sumelor nedatorate și a bunurilor necuenite.....	401
Secțiunea 11.3.5. Reținerile din salariu. Quantumul maxim.....	402
Secțiunea 11.3.6. Recuperarea prejudiciilor după încetarea contractului individual de muncă	402
Secțiunea 11.3.7. Executarea silită a despăgubirilor datorate de salariat	402
Subcapitolul 11.4. Răspunderea contravențională	403
Secțiunea 11.4.1. Considerații generale	403
Secțiunea 11.4.2. Contravențiile reglementate de Legea nr. 53/2003- Codul muncii	403
Secțiunea 11.4.3. Constatarea și aplicarea sancțiunilor contravenționale	406
Subcapitolul 11.5. Răspunderea penală	406
Secțiunea 11.5.1. Considerații generale	406
Secțiunea 11.5.2. Infrațiuni prevăzute de Legea nr. 53/2003- Codul muncii	407
Secțiunea 11.5.3. Pedepse complementare aplicabile	409

CAPITOLUL 12	411
JURISDICȚIA MUNCII.....	411
Subcapitolul 12.1. Etimologie. Noțiune. Obiect	411
Subcapitolul 12.2. Părțile conflictului de muncă	412
Subcapitolul 12.3. Termenele de prescripție în conflictele de muncă.....	414
Subcapitolul 12.4. Statutul asistenților judiciari în compunerea completului de judecată	415
Subcapitolul 12.5. Instanțele judecătorești competente general, material și teritorial.....	418
Subcapitolul 12.6. Medierea în dreptul muncii, ca alternativă la instanța de judecată	422
Subcapitolul 12.7. Sarcina probei	426
Secțiunea 12.7.1. Sarcina probei în conflictele de muncă.....	426
Secțiunea 12.7.2. Probarea daunelor morale	429
Subcapitolul 12.8. Reguli speciale de procedură	430
Secțiunea 12.8.1. Scutirea de taxă de timbru. Sediul materiei. Motivație.	430
Secțiunea 12.8.2. Judecarea în regim de urgență (celeritate)	431
Subcapitolul 12.9. Caracterul hotărârilor pronunțate în fond. Sancțiunea nerespectării hotărârilor judecătorești.....	432
Subcapitolul 12.10. Dispoziții legale de procedură. Dreptul comun în raporturile juridice de muncă.....	433
ÎN LOC DE ÎNCHEIERE.....	435
ANEXĂ	
Model-cadru - CONTRACT INDIVIDUAL DE MUNCĂ	437
BIBLIOGRAFIE	443

INTRODUCERE

Cursul universitar de Dreptul muncii reprezintă o lucrare care acoperă întreaga tematică a obiectului de studiu predat, astfel cum apare în curricula facultății, structurată pe un semestru, menită a furniza viitorului jurist strict informația esențială asupra stadiului actual al legislației, practicii și literaturii de specialitate în materie, cu practicarea, acolo unde cazul, metodei corporatiste¹.

Omul are tangențe cu dreptul muncii încă de la nașterea sa, ca beneficiar al unor prestații sociale, se întâlnește cu el în procesul de învățământ, de instruire și pregătire profesională, devine la maturitate principalul subiect al dreptului muncii, pentru întreaga sa viață activă, fie ca salariat ori funcționar, fie ca angajator, și nu întrerupe relația cu această disciplină nici spre finalul existenței sale, ca pensionar².

Munca este o activitate care creează valori materiale și spirituale, fiind indisolubil legată de viața omului³. Munca reprezintă o necesitate, sub aspect social.

Munca este privită, în general, nu ca scop în sine, ci ca o modalitate prin care omul tinde să își satisfacă necesități de ordin material și spiritual.

Alegerea, dobândirea și exercitarea unei profesii sunt etape importante în formarea și dezvoltarea personalității individului⁴ presupunând asimilarea de cunoștințe, dezvoltarea unor aptitudini, dinamică și exprimare axiologică, evaluare și autoevaluare, asumarea de responsabilități, confruntarea cu succesul sau eșecul, medierea între planul intim sau familial și cel profesional etc. Activitatea profesională atrage provocări care țin de gestiunea resurselor și echilibrul individual, de dezvoltarea și valorizarea propriilor calități și competențe generale sau specifice, de capacitatea de a fi onest, competitiv, empatic, creativ, un bun comunicator.

---

¹ Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 6129 din 20 decembrie 2016 privind aprobarea standardelor minime necesare și obligatorii pentru conferirea titlurilor didactice din învățământul superior, a gradelor profesionale de cercetare-dezvoltare, a calității de conducător de doctorat și a atestatului de abilitare, Anexa nr. 24, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 123 bis din 15 februarie 2017.

² Dorneanu Valer, *Dreptul muncii. Partea generală*, Editura Universul Juridic, București, 2012, p. 5.

³ Ghimpu Sanda, Ștefănescu Ion Traian, Beligrădeanu Ștefan, Mocanu Gheorghe, *Dreptul muncii. Tratat*, volumul I, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978, pp. 7-10.

⁴ Panaite Septimiu, *Dreptul individual al muncii*, Editura Hamangiu, București, 2017, p. 1.

Oricare profesor, începând cu specialistul în educație fizică și încheind cu dascălul de informatică juridică, vă va spune la cursul său introductiv că fără disciplina domniei sale nu veți fi juriști, cu atât mai mult cu cât munca ocupă aproximativ jumătate din viața unui om¹, motiv pentru care pune o amprentă puternică asupra structurii personalității.

Din perspectiva social-economică, forurile internaționale atenționează asupra faptului că mai mult de o treime din populația adultă a planetei își procură principalele mijloace de existență în baza unui contract individual de muncă.

Oamenii intră în raporturi juridice urmărind realizarea, de cele mai multe ori, a unor scopuri personale, fie sunt determinați să intre în asemenea raporturi ca rezultat al procedurii unor fapte exterioare, independente de voința lor².

Așa cum, bine se afirma în doctrină³, este un adevăr confirmat de mii de ani, că prin muncă, omul transformă nu numai natura, dar se transformă, se realizează chiar pe sine. Dar dacă munca face omul ea, în același timp, poate să-i amenințe condiția, să-l dezumanizeze, să-i amenințe demnitatea. În prezent, progresul științific și tehnologic, mondializarea piețelor, surse de dezvoltare și progres, expun lucrătorii riscului de a fi exploatați de agentul economiei de piață.

În literatura de specialitate⁴ se precizează că drepturile sociale, ca drepturi fundamentale ale omului, vizează asigurarea respectului (reglementare prin lege) și protecției (garantarea efectivității – accesul la justiție și sancțiuni) unor valori fundamentale, precum demnitatea umană⁵, nediscriminarea, echitatea.

Constituția României⁶ prevede *expressis verbis* că statul român este stat social⁷ și înscrie drepturile sociale în categoria drepturilor și libertăților fundamentale, alături de alte drepturi și libertăți, precum dreptul la viață și la integritatea fizică și psihică⁸, libertatea conștiinței⁹, libertatea de exprimare¹⁰, dreptul la proprietate privată¹¹, libertatea economică¹² etc.

---

¹ Popa Val Vasile, *Dreptul muncii*, Editura All Beck, București, 2004, p. 5.

² Top Dan, *Tratat de dreptul muncii, Doctrină și jurisprudență*, Ediția a IV-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2022, p. 7.

³ Țiclea Alexandru, Georgescu Laura, *Dreptul muncii*, ediția a VIII-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2022, p. 5.

⁴ Athanasiu Alexandru, Vlăsceanu Ana-Maria, *Dreptul muncii. Note de curs*, Editura C. H. Beck, București, 2017, p. 3.

⁵ Demnitatea umană are în vedere satisfacerea nevoilor de bază - hrană, locuință, securitatea locului de muncă.

⁶ Publicată în Monitorul Oficial al României nr. 767 din 31 octombrie 2003.

⁷ Art. 1, alin. (3) din Constituția României.

⁸ Art. 22 din Constituția României.

⁹ Art. 29 din Constituția României.

¹⁰ Art. 30 din Constituția României.

¹¹ Art. 44 din Constituția României.

¹² Art. 45 din Constituția României.

CAPITOLUL 1

DOMENIUL DE APLICARE A DREPTULUI MUNCII

Subcapitolul 1.1. Munca și rolul ei în viața economică și socială

Ființele umane sunt singurele capabile să pună în lucru, prin forța lor de muncă, să valorifice eficient ceilalți factori de producție, respectiv resursele naturale și capitalul¹.

În Antichitatea elenă, munca era privită cu dispreț de către elita socială, fiind considerată nedemnă și degradantă. A munci presupunea o atitudine imorală, iar munca era privită ca o pedeapsă divină. Filozofii greci distingeau între preocupările libere și nobile, apanajul exclusiv al cetățenilor, exercitate în domeniul artelor, al științei, războiului sau politicii și munca umilitoare degradantă, care viza producerea efectivă a bunurilor necesare existenței materiale a omului, activitate ce era realizată de către sclavi sau de către membri de condiție inferioară a societății².

În Roma antică exista *locatio operarum* care reprezenta contractul prin care muncitorii închiriau serviciile lor (*operae suae*) unui patron, în schimbul plății unui salariu (*merces*), muncitorul care se plasează (*se locat*) la un patron se obligă să-i furnizeze acestuia un anumit număr de zile de muncă. Acest adevărat contract de muncă nu a avut niciodată la Roma o prea mare importanță, deoarece era folosită munca sclavilor și libertăților care trebuia să presteze un anumit număr de zile pe an (*operae*).

Ca element esențial *locatio operarum* putea avea ca obiect doar muncile necalificate, prestații nedeterminate retribuite în funcție de timpul lucrat.

---

¹ Ciochină-Barbu Ioan, *Dreptul muncii. Cours universitar*, Editura Hamangiu, București, 2012, p. 3.

² Anechitoae Constantin, *Dreptul muncii și securității sociale. Cours universitar*, Editura Pro Universitaria, București, 2013, p. 58.

Așa numitele operae liberales, activități prestate de avocați, medici, arhitecți, profesori nu puteau face obiectul unei location operarum¹.

Tot încă din antichitate a fost înțeleasă importanța procesului de muncă, acesta devenind indispensabil supraviețuirii și evoluției umane. Cu șase secole înaintea erei noastre, Focilide îndemna „Omule, oricine ai fi, muncește! Plătește-ți viața prin muncă!”².

Ilustrând atitudinea față de muncă în epoci diferite, profesorul Romulus Gidro îl citează mai întâi pe celebrul Hesiod cu afirmația sa „Nu este o rușine a munci, doar lenea este de ocară” pentru ca apoi să redea concepția lui Voltaire despre muncă și anume „activitatea lucrativă, manuală sau intelectuală – nu face decât să-l înnobileze pe individ și să-l păzească de trei mari rele: de plictiseală, de viciu și de nevoi”³.

Din perspectiva interesului economic – componentă a vieții economico-sociale, mobilurile sub forma scopurilor și năzuințelor indivizilor societății s-au manifestat diferit în timp.

Astfel, Aristotel subliniază că satisfacerea interesului economic se concretizează, în final, în „arta de a face bani”. Toma de Aquino, distanțându-se de cei care respingeau bogăția, subliniază că aceasta (bogăția) nu conține nimic condamnat, dacă este obținută cinstit, prin muncă și, în consecință, ierarhiile stabilite, indiferent de natura lor, dacă au la bază interese economice satisfăcute în mod cinstit, loial, sunt viabile, rezistente în timp.

Potrivit lui Adam Smith, interesul economic își așează coroana de atotstăpânitor asupra activității social-umane, în general prin aceea că el devine „mâna invizibilă care ghidează” întreaga dezvoltare a lumii⁴.

Acum aproape un secol se afirma: „Munca este o condiție a vieții. O suspendare, fie și parțială a muncii, paralizează organismul social și periclitează viața indivizilor, iar încetarea ei totală, fie și numai o săptămână, ar constitui o imensă catastrofă, asemănătoare cu cele inventate de romancierii pentru a descrie sfârșitul lumii. Inactivitatea este clar sinonimă cu moartea”⁵.

---

¹ Radu Mihnea-Dan, *Drept Roman*, Editura Pro Universitaria, București, 2015, p. 169.

² Cernat Cosmin, *Dreptul muncii. Curs universitar*. Ediția a V-a revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 19.

³ Gidro Romulus, *Dreptul muncii, curs universitar*, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 7.

⁴ Bratu Constantin, *Dreptul muncii. Partea generală*, Editura ArtPrint, București, 2004, p. 104.

⁵ Ștefănescu Ion Traian, *Tratat teoretic și practic de drept al muncii*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2012, p. 12, apud, Basilescu Aristide, *Principii de economie politică*, vol. II, București, 1926, p. 11.

Subcapitolul 1.2. Definiția dreptului muncii, sensul termenului de muncă și motivația acesteia

Dreptul muncii, ca ramură a sistemului dreptului este strâns legată de noțiunea de muncă, noțiune inseparabilă de existența omului.

Miști geniale ale umanității au definit și caracterizat munca.

Astfel, pentru Mihai Eminescu, munca reprezintă legea lumii moderne, care nu are loc pentru leneși, temeiul unui stat, bogăția unui popor.

Pentru Samuel Smiles, ea este legea existenței noastre, principiul viu care face să progreseze indivizii și națiunile, una din condițiile fericirii în care leneșul poate să nu vadă decât o pedeapsă, dar omul înțelept, o binecuvântare.

Munca poate însemna și înstrăinare, asuprire, luptă pentru existență, cauză de frustrări, de boli fizice și psihice. Este cazul, în special, al muncii forțate, obligatorii, impuse prin constrângere.

Cu toate acestea, îmbrățișăm punctul de vedere exprimat în literatura de specialitate¹, conform căruia fără muncă dezvoltarea individului și a societății în ansamblul ei este de neconceput.

Munca poate fi percepută ca o acțiune liberă, creatoare, dar și ca o obligație².

Forța de muncă este reprezentată de totalitatea aptitudinilor fizice și intelectuale existente în personalitatea vie a omului, pe care le pune în funcțiune, le activează în mod concret atunci când crează bunuri sau execută lucrări.

Munca reprezintă activitatea umană conștientă și specifică – manuală și/sau intelectuală - prin care oamenii își utilizează forța de muncă, de regulă, în scopul procedurii bunurilor cerute de satisfacerea trebuințelor lor . Așadar, munca și forța de muncă reprezintă un ansamblu coerent, folosirea sinonimă a acestor noțiuni apare drept corectă³.

În doctrină⁴, dreptul muncii a fost definit ca fiind ansamblul normelor juridice care reglementează raporturile patrimoniale individuale și colective stabilite între angajatori și salariați generate de prestarea muncii.

---

¹ Ghimpu Sanda, Țiclea Alexandru, *Dreptul muncii*, Editura All Beck, București, 2000, pp. 3-4.

² Țiclea Alexandru, *Tratat de dreptul muncii: legislație, doctrină, jurisprudență*, Ediția a VII-a, revizuită și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 7.

³ Ștefănescu Ioan Traian, *Tratat teoretic și practic de drept al muncii*, ediția a II-a, Editura Universul Juridic, București, 2012, p. 12.

⁴ Moțiu Daniela, *Dreptul individual al muncii*, ediția a 2-a, Editura C. H. Beck, București, 2012, p. 1. Pentru alte definiții, a se vedea, Ștefănescu Ion Traian, *Tratat teoretic și practic de drept al*

Termenul „muncă”¹, provenit din slavonă „monka”, are mai multe sensuri. Un prim sens, principal, este acela de „activitate îndreptată spre un anumit scop, în procesul căreia omul efectuează, reglementează și controlează, prin acțiunea sa, schimbul de materii dintre el și natură pentru satisfacerea trebuințelor sale”, dar și rezultatul acestei activități – „folos material, bun agonisit prin lucru, agoniseală, câștig, profit”. Cu sens secundar, prin muncă se înțelege ocupație, îndeletnicire, efort de a realiza ceva. La figurat, ea poate însemna colectivitatea muncitorilor (munca și capitalul). Termenul poate semnifica și durere² sau suferință (fizică sau morală), chiar tortură.

În etimologia din limba română întâlnim cel puțin două accepțiuni ale muncii: lucru (latinescul *lucrum*) care înseamnă câștig și deci motivația imediată a celor ce lucrează este câștigul; munca - semnifică o activitate neplăcută, o traducere a slavului *trud*, *trudește* etc., muncesc din greu și de multe ori fără rezultat, fără câștig. Ambele noțiuni rămân pe deplin valabile și astăzi, uneori cine muncește nu câștigă, nu are timp să câștige. Câștigul mai rapid și mai facil ține de noile activități lucrative (mai ales cele speculative, comerciale etc. și nu neapărat productive, acestea solicită însă inteligență, gândire, acțiune rapidă și nu neapărat efort fizic).

Din cele prezentate rezultă că, în comportamentul uman există și factori iraționali sădiți adânc în om, care coexistă însă cu cei rezonabili, raționali și de bun simț³.

Susținem principiul potrivit căruia, în orice profesie banul trebuie să fie o consecință și nu o premisă, pentru că dacă îți faci din ban un zeu, în final vei fi dezamăgit.

Subcapitolul 1.3. Obiectul dreptului muncii

Obiectul de reglementare al dreptului muncii, element indispensabil pentru existența unei ramuri de drept, îl constituie, în primul rând, relațiile

---

muncii, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2012, p. 37 și urm.; Țiclea Alexandru, *Tratat de dreptul muncii: legislație, doctrină, jurisprudență*, Ediția a VII-a, revizuită și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 14 și urm.; Gidro Romulus, *Dreptul muncii, curs universitar*, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 15 și urm.

¹ Pătrașcu Denisa-Oana, *Drept social. Curs universitar*, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 13; apud Țiclea Alexandru, *Tratat de dreptul muncii: legislație, doctrină, jurisprudență*, Ediția a VII-a, revizuită și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 29.

² Se vorbește astfel de „durerile facerii” (travaliu).

³ Bratu Constantin, *Dreptul muncii. Partea generală*, Editura ArtPrint, București, 2004, p. 102.

sociale de muncă născute în urma încheierii unui contract individual de muncă, cât și raporturi juridice denumite conexe, derivate din contractul individual de muncă încheiat, precum ar fi:

- raporturile privind protecția muncii;
- raporturile privind pregătirea și perfecționarea profesională a salariaților;
- raporturile privind funcționarea și atribuțiile sindicatelor;
- raporturile privind jurisdicția muncii, ș.a.

Între părțile raporturilor juridice ale muncii se nasc atât relații individuale, cât și colective de muncă ca efect al încheierii unor contracte colective de muncă, a stabilirii unui dialog social între parteneri care au calitatea de subiecte colective de drept¹.

Având în vedere diversitatea relațiilor sociale, care compun obiectul dreptului muncii, acesta nu poate fi considerat nici exclusiv privat, dar nici numai public, el prezentând caracterul unui „drept mixt”².

Având în vedere dispozițiile art. 1 și 2 din Codul muncii-Legea nr. 53/2003, acestea reglementează numai acele raporturi de muncă întemeiate pe un contract individual de muncă, deci orice alte raporturi juridice de muncă neîntemeiate pe un contract individual de muncă nu fac parte din dreptul muncii³.

În opinia doctrinarului Ion Traian Ștefănescu⁴, în România – tabloul sintetic al raporturilor juridice de muncă și al amplasării lor ca obiect de analiză în diverse ramuri de drept este următorul:

- raporturile de muncă întemeiate pe contractul individual de muncă (inclusiv cele ale operatorilor) fac parte, în principal, din obiectul dreptului muncii;
- raporturile de muncă ale funcționarilor publici fac parte, în principal, din obiectul dreptului administrativ;

---

¹ Gidro Romulus, *Dreptul muncii, curs universitar*, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 15.

² Țiclea Alexandru, *Tratat de dreptul muncii: legislație, doctrină, jurisprudență*, Ediția a VII-a, revizuită și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 15; Firoiu Dumitru V., *Dreptul muncii*, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2005, p. 9.

³ Gheorghe Monica, *Dreptul individual al muncii*, Editura Universul Juridic, București, 2015, p. 9.

⁴ Ștefănescu Ioan Traian, *Tratat teoretic și practic de drept al muncii*, ediția a II-a, Editura Universul Juridic, București, 2012, p. 13.